

Riksteaterns övergripande barn- och unga strategi - ett arbete för, med, om och av barn och unga 2012 - 2014

Inledning

Riksteatern är en folkrörelse som äger en turnerande nationalscen. Riksteatern utgörs först och främst av cirka 235 riksteaterföreningar som arrangerar, förmedlar, producerar och utvecklar scenkonst. Riksteatern består också av en stor producerande och turnerande teater, vars uppgift är att skapa konst som sätter tanken i rörelse, för alla, överallt. Riksteatern utgörs även av en regional nivå där det ideella engagemanget möter en regional kulturpolitik med regionalt formulerade mål och uppdrag.

Riksteatern erhåller årligen statliga medel för sin verksamhet. Dessa medel regleras genom att regeringen anger riktlinjer för verksamheten. I 2011:s regleringsbrev angav regeringen att Riksteatern skulle utforma en barn- och ungdomsstrategi för perioden 2012-2014.

Utöver ovanstående styrdokument anger kongressens strategiska plan mål för verksamheten under perioden 2011-2015. I båda dessa dokument finns en stark prioritering på verksamhet riktad mot barn och unga, vilket också är vägledande för den övergripande verksamheten. Tack vare denna tydliga prioritering har Riksteatern skapat sig en betydelsefull roll då det gäller att utveckla, sprida och samordna scenkonst för barn och unga i hela landet, skapa nätverk och öka kunskap om kulturens betydelse för, med, om och av barn och unga.

Strategins tre fokusområden

Riksteatern har arrangerat, förmedlat och producerat teater- och dansföreställningar för barn och unga i förskolan, skolan och på fritiden i över 40 år. En verksamhet som utvecklat svensk scenkonst och gett skolorna möjlighet att både ta del av ett sceniskt kulturarv och att diskutera och reflektera över angelägna och aktuella samhällsfrågor.

Riksteaterns övergripande mål för projekt för, med, om och av barn och unga är konstnärlig nydaning, ökat engagemang och demokratiutveckling. Dessa tre mål är integrerade i nedanstående tre fokusområden.

1. Regionernas roll och relevans

Den nya samverkansmodellen inom kultursektorn har medfört positiva förändringar ur ett demokratiperspektiv inom kulturpolitiken och kulturlivet. Det kulturpolitiska samtalet, makten och medlen, har i stor utsträckning idag förlagts till den regionala nivån.

Riksteatern kan och vill bidra till att stärka kulturens roll i de regionala utvecklingsprogrammen. Riksteaterns regionala nivå utgörs av regionala föreningar, där teaterkonsulenter arbetar främjande, samordnande och utvecklande i huvuddelen

av alla län. Konsulenterna har i större delen av landet ett uppdrag direkt från landstingen/regionförbunden och fungerar i många fall som resurscentra för barn- och ungdomsverksamheten i länen. Riksteatern utvecklar tvärsektoriella, regionala och lokala verksamheter som stärker scenkonstens roll för barn och unga – i skolan samt på fritiden. Detta arbete sker med utgångspunkt i de regionala teaterkonsulenternas och regionala teaterföreningarnas långvariga arbete med att främja barn och ungas tillgång till och delaktighet i kulturlivet, samt genom de lokala teaterföreningars unika erfarenhet av att kanalisera medborgarinflytande.

Riksteatern vill genom dessa insatser tillvarata unika regionala förutsättningar, samt stödja och formalisera samarbeten och dialog. Riksteatern vill också stärka samverkan mellan nationella och regionala kulturinstitutioner och aktörer, civilsamhället, skola och akademiska lärosäten.

Riksteatern initierar kontinuerligt samverkan över regionerna via fysiska och virtuella mötesplatser och sprider kunskapen nationellt såväl som internationellt. I detta inkluderas utbildning i ideellt ledarskap för ökat civilt engagemang, samt utveckling av virtuella mötesplatser och annan teknik som möjliggör större deltagande.

Övergripande mål för 2012 - 2014:

- *Stärka regionala samverkansmodeller och samarbeten mellan olika regioner för att lyfta kulturens särställning för demokratiutveckling ur ett barnperspektiv.*
- *Vidareutveckla barnperspektivet i Riksteaterns verksamhetsplanering, lokalt, regionalt, nationellt och internationellt.*
- *Uppmuntra till införandet av barns perspektiv och Barnkonventionen i de regionala kulturplanerna.*
- *Utveckla gemensamma forum för tjänstemän på nationell och regional nivå där Riksteaterns barn- och unga verksamhet förankras tydligare för bättre samverkan.*
- *Öka kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan ideellt arbetande och tjänstemän inom Riksteatern genom långsiktig och gemensam verksamhetsplanering på lokal, regional och nationell nivå.*

2. Utbildning, forskning och scenkonst

Skolan är den arena där Riksteatern har möjlighet att nå alla barn, oavsett kön, ålder, etnicitet, sexuell läggning, funktionsförutsättning, utbildning, geografisk hemvist eller andra socioekonomiska faktorer. För att öka kunskaperna om teaterns roll i skolan driver Riksteatern sedan 2008 *Skolscenen*. Skolscenen är ett nationellt initiativ med syftet att öka interaktionen med elever och lärare, samt fördjupa kontakter med skådespelare, regissörer, manusförfattare, skolarrangörer och andra som arbetar med scenkonst i skolan. Riksteaterns utbildningsverksamhet inkluderar förutom Skolscenen även de insatser som initieras och drivs av de regionala teaterkonsulenterna. Konsulenterna arbetar med att utbilda och stimulera arrangörer,

pedagoger och scenkonstutövare i form av föreläsningar, workshops, utbuds- och inspirationsdagar och gemensamma forum där olika intressegrupper möts. Dessa projekt sker nationellt, regionalt och lokalt.

Riksteatern är intresserad av forskningsfrågor som rör barn, unga och kultur, samt scenkonstutbildningars utveckling, och har därför samarbetat med ett antal akademiska säten de senaste åren. Under strategins mandatperiod kommer Riksteatern att initiera och driva fler projekt i samverkan med akademien.

Erfarenheter och kunskaper från Skolscenen, konsulenternas verksamhet, ny forskning, samt de lokala föreningarnas initiativ för främjandet av scenkonsten för barn och unga, ska spridas inom den egna organisationen och till externa intressenter i Sverige, samt internationellt.

Övergripande mål för 2012 - 2014:

- *Fortsätta utveckla processer, metoder och redskap som utvecklar barn och ungas kunskap om, intresse för och makt att bemöta demokratins utmaningar och förutsättningar, med scenkonst som medel.*
- *Utbilda ensembler och tjänstemän på Riksteatern kring skolans mål och riktlinjer.*
- *Initiera och utveckla projekt som fungerar som brobyggare mellan professionella och amatörer, utövare, arrangörer och producenter.*
- *Stödja och formalisera samarbeten och dialog mellan kulturinstitutioner och aktörer, civilsamhället, skola och akademiska lärosäten.*
- *Sträva mot att varje barn i Sverige får minst två scenkonstupplevelser per år, i samverkan med andra aktörer.*

3. Intersektoriska samarbeten

Riksteatern arbetar med samverkan i all verksamhet genom att utveckla befintliga samarbeten och att aktivt söka och initiera nya. Detta innebär både specifika produktioner/projekt med andra kultur- och scenkonstaktörer, och samverkan med organisationer inom andra sektorer.

Tillgång till och delaktighet i kulturen fortsätter att förändras på grund av den digitala utvecklingen och dynamiken i den demografiska kartan som suddar alltmer ut nationella gränser och regionspecifika kulturyttringar. Barn och unga spelar idag i högre grad multipla roller i kulturlivet. De är besökare, användare, deltagare, kreatörer och utvecklare. Genom projekt som utgår från ungas initiativ och som stimulerar ett ungt entreprenörskap vill Riksteatern stärka lokala förutsättningar som ökar ungas delaktighet i kulturella aktiviteter som brukare och konstnärer. Riksteatern vill därför erbjuda kreativa forum som kan resultera i nyskapande konst, såväl som ett större socialt engagemang inom och utanför kultursektorn.

Riksteatern fortsätter också att synliggöra frågor som rör barn och ungas

maktperspektiv, bl.a. etnicitet, kön, sexualitet, funktionsförutsättning och tillgänglighet och därmed prioriterar dessa perspektiv i sin verksamhet.

Riksteatern arbetar redan brett över organisatoriska särintressen och geografiska gränser och ser att detta utvecklar scenkonsten, vidgar kulturbegreppet, samt synliggör och stärker kulturens samhällsrelevans och det aktiva medborgarskapet utanför den traditionella kultursektorn.

Övergripande mål för 2012 - 2014:

- Initiera nya och vidareutveckla pågående samarbeten med relevanta aktörer inom och utanför kultursektorn – fokus ska läggas på de ideella krafterna inom Riksteatern och samarbeten med civilsamhällsaktörer som aktivt arbetar med att stärka barn och ungas inflytande och delaktighet.

- Stärka det svenska teckenspråkets ställning som minoritetsspråk på och utanför scenen för, med, om och av barn och unga.

- Synliggöra fler aspekter av funktionsförutsättningar (fysiska såväl som mentala) inom scenkonsten för barn och unga.

- Stimulera och stödja ungas initiativ som kreatörer och utvecklare i syfte att vidga kulturbegreppet och vitalisera arrangörskap i hela landet.

Verksamhetsutveckling

Riksteatern har under arbetet med denna strategi konstaterat att huvuddelen av dessa mål kräver bättre strukturerade arbetsätt och nya samverkansarenor inom organisationens samtliga delar. Riksteaterns övergripande barn- och unga verksamhet behöver också bättre förankras i folkrörelsen. Därför kommer stor fokus under 2012 att ligga på att stärka dialogen och samarbetet mellan Riksteaterns olika nivåer för att maximera kunskaps- och erfarenhetsutbytet.

Genom ett beslut av Riksteaterns kongress har ett nationellt barnteaterråd (kallat Riksteaterns Nationella Barnteaterråd) inrättats med uppdraget att bland annat på strategisk nivå utveckla folkrörelsens arbete med att driva och förstärka barn- och ungdomskulturen. Rådet består av medlemmar från lokala och regionala föreningar. Under kongressens mandatperiod 2011-2015 kommer rådet, med stöd från regionala nivån att vidareutveckla sitt uppdrag.

Inom Riksteaterns internationella verksamhet arbetar vi med utgångspunkt från de stora migrationsgrupperna, samt med de nationella minoriteternas språk och kultur i Sverige - däribland svenskt teckenspråk. Vi samarbetar även med cirka 30 förvaltningskommuner runt om i landet kring det finska språket. Riksteaterns Tyst teaters verksamhet utvecklar och producerar scenkonst på svenskt teckenspråk med stort fokus på barn och unga i Sverige och utomlands. Även Cullbergbaletten har utvecklat pedagogiska dansverk som engagerar barn och unga under och efter föreställningen. Fler samarbeten mellan de olika uppdragen kommer under 2012-2014 att prioriteras och genomföras. Genom dessa samarbeten kan vi bättre synliggöra

maktperspektiv i samhället, och samtidigt säkerställa barn och ungas möjlighet till inflytande och delaktighet.

Riksteatern har sedan många decennier arbetat med ett barnperspektiv i sin verksamhet, men på senare år har även barns perspektiv inkluderats i vissa delar av vårt utbud och organisatoriska arbetssätt. Riksteatern skiljer på begreppen barnperspektiv och barns perspektiv på samma sätt som man skiljer på barnkultur och barns kultur. Barnperspektivet i kombination med barns perspektiv inom scenkonsten är av yttersta relevans för att säkerställa dagens mångfald inom kulturen, och den kontinuerliga utvecklingen av morgondagens konstnärer och publik. Riksteatern kommer att fortsätta att utveckla dessa två perspektiv i sin övergripande verksamhet på internationell, nationell, regional och lokal nivå.

Förslag på nationella uppdrag

Ett nationellt uppdrag med målet att samordna en interaktiv plattform för scenkonstprojekt i skolan från och med 2014. Riksteaterns pågående projekt Skolscenen kan ligga som grund till det nationella uppdraget.

Ett nationellt uppdrag med målet att tillsammans med andra aktörer (med egna regleringsbrev) sammanställa goda exempel på hälsofrämjande kulturverksamhet som ökar barn och ungas delaktighet och engagemang i civil samhället. Rapporten ska visa på kulturens roll och relevans för hälsan, samt hur/om ett hälsoperspektiv i kulturverksamhet kan bidra till konstnärligt nyskapande.

Uppföljning och utvärdering

Uppföljnings- och utvärderingsarbetet kommer att ägas av verksamhetschef för Riksteaterns samtliga uppdrag. En årlig omvärldsanalys, samt ett arbetsmöte med representanter från Riksteaterns olika nivåer kommer att ingå i uppföljnings- och utvärderingsarbetet.

En kortare utvärdering av Riksteaterns barn- och unga strategi kommer att publiceras offentligt i de kommande tre årens (2012-2014) verksamhetsberättelse, samt de årliga återrapporteringarna till Kulturdepartementet.